

JOSEP ALEMANY I BONAI, NOTARI DE LLEIDA (1736-1741)

Josep M.T. Grau i Pujol

Els catàlegs dels fons notariais conservats en arxius públics en curs de publicació, per part de la Fundació Noguera¹, ens mostren l'existència sistemàtica de documents pertanyents a altres districtes diferents del propi, alguns dels quals geogràficament molt allunyats. Els coneixem com a notaries foranes.²

Diverses són les explicacions a aquesta situació, però la més habitual és la mobilitat del notari, que s'emportava amb ell els manuals de la notaria anterior. Una altra possibilitat era que, un cop difunt, els hereus els qui els traslladessin a una altra població.³ El manteniment dels llibres responia a un benefici econòmic obtingut a partir l'emissió de còpies d'escriptures, a banda del cobrament dels deutes pendents que el notari tenia minuciosament anotats en un llibre de comptes.

Enmig dels milers de manuals notariais de l'Arxiu Històric de Tarragona,⁴ n'hem localitzat set pertanyents a la notaria de Lleida, tots del discret Josep Alemany i Bonai,⁵ notari públic per autoritat reial que exercí a Lleida del 1736 al 1741.⁶ El primer manual, reduït en folis com la resta,⁷ l'obria a Lleida el 26 de març del 1736. Observem que el seu àmbit geogràfic de treball es concentrava a la ciutat de Lleida i la seva àrea d'atracció: poblacions del Segrià, de la Noguera i, esporàdicament, de les Garrigues. Així, l'any 1736, el trobem escripturant a Corbins, Alguaire, Albesa i Aspa; el 1737 a Almenar, Alguaire, Torrefarrera, Benavent, Juneda, Menàrguens i Vilanova de la Barca. Els clients més habituals són els ajuntaments, esglésies i comunitats religioses, sense oblidar els particulars. En referència a la llengua, utilitza el llatí i el català, i, en menor grau, el castellà.

L'any 1741 canvià la seva residència per la de Tarragona. El 4 d'agost autoritza un acte a Constantí on afirma residir a Tarragona, tot i que el dia 16 del mateix mes torna a ser a Lleida. El 15 de novembre, i després d'un buit de tres mesos, és novament a Constantí.⁸

El primer llibre de la sèrie de capítols matrimonials (1737-1791) és compartit entre les dues notaries. Fins l'any 1740 els actes es realitzen al Segrià: vuit a Lleida, un a Corbins, un a Tèrmens i un a Alguaire. El 1741 n'hi ha un d'Aspa, un de Lleida (21 de maig) i el darrer a Constantí (25 de juny). El 1742 encara en trobem un a Lleida (2 de desembre) i tres de Constantí. L'any 1743-1744 no en fa cap.

Les relacions familiars de Josep Alemany Bonai amb Lleida són per part de la seva mare, Josepa Bonai originària de l'esmentada ciutat.⁹ Per altra banda, el seu avi patern, Gaspar Alemany, visqué a Alguaire, on exercí de prevere beneficiat un cop vidu.¹⁰

El manual de 1742 és el primer que podem considerar com a plenament de Tarragona, des d'on documentem un únic viatge a Lleida, el 10 de maig. Fixarà

la seva residència a la capital si bé actuarà sovint en pobles propers, com l'esmentat Constantí o a la veïna Canonja. El nostre notari arrelà a Tarragona, d'on provenia la branca paterna familiar.¹¹ Allí es casava el 9 d'abril del 1746 amb Ignàsia Dalmau Betriu, filla del doctor en drets Rafael, i de Serafina (12). El 1774 era candidat a regidor de l'ajuntament,¹³ càrrec que exercí el seu cosí germà, Gaspar Domènec Alemany Vernis.¹⁴

El 25 de juny del 1791 Josep Alemany Bonai moria a Tarragona, a l'edat de vuitanta anys.¹⁵ En el seu testament, obert el mateix dia,¹⁶ deixava com a hereu dels béns rebuts en herència al seu nebot Josep Francesc Alemany Massó, escriptent;¹⁷ i dels béns guanyats al llarg de la vida, a Déu Nostre Senyor, per a misses i fundacions.¹⁸ A més, destinava una peça de terra del terme de Constantí que tenia comprada a carta de gràcia per 600 lliures, al manteniment del llit de la imatge de la Mare de Déu d'Agost del convent dels pares carmelites descalços. Feia marmessors el canonge penitencier, el prior dels pares carmelites descalços i el prevere Antoni Pastor, tots de Tarragona. Fou enterrat el 27 dels mateixos mes i any al vas de la seva família al convent dels descalços de la ciutat, després d'un solemne funeral, amb quaranta capellans, dues creus i vuit atxes.

Finalment, és interessant de remarcar la cessió que fa en el testament dels seus manuals, dels del seu besavi i dels de Francesc i Josep Focs, al notari Ramon Fàbregas. La meitat dels guanys dels "extractes" (còpies) dels actes dels Focs s'haurien de pagar als pares carmelites a fi de realitzar misses per a llurs ànimes.¹⁹

NOTES

1.- Fins ara han aparegut publicats els de Sitges (1981), Vilafranca del Penedès, Lleida, Puigcerdà i Tremp (1983), Terrassa i Sabadell (1984), Solsona (1985), Cervera i Vic (1986), Valls (1989), Barcelona (1990), Sant Feliu de Llobregat i Balaguer (1991), Arenys de Mar (1992), Manresa (1993), Sort, El Vendrell (1995), Santa Coloma de Farners (1996) i districte de Girona (1996).

2.- Vegem-ne uns exemples. A l'Arxiu Històric Comarcal de Valls hi trobem manuals de notaris de Tarragona, Guissona, La Selva del Camp, Santa Coloma de Queralt i Cornudella. A l'Arxiu Històric de Lleida s'hi custodien -entre d'altres- manuals de La Selva del Camp, Poboleda i Flix. A l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera en podem consultar de Valls, Montblanc, Barcelona, Manresa i Igualada...

3.- Altres motius de canvi de localitat són la compra-venda i els esdeveniments bèl·lics. Així, la darrera guerra civil comportà no només la destrucció de documents, sinó la concentració d'arxius en algunes localitats que han perdurat fins avui.

4.- Una visió general dels fons ens la donà Josefina Cubells, "Arxiu Històric de Tarragona", a la *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, 2, ps. 7-69. Més recentment s'han editat díptics divulgatius actualitzats. Aquest arxiu conserva una col·lecció especial de documents de les comarques de Lleida, vegeu el

nostre article "Un petit fons documental relacionat amb l'Urgell a Tarragona", a *Urtx* (Tàrrrega), 9 (1996): 151-162.

5.- Fill de Josep Alemany Genovès, el qual també fou notari apostòlic resident a Lleida, on l'any 1740 afirmava tenir 54 anys. Era enterrat a Tarragona entre els anys 1765 i 1766, segons consta en el llibre d'índex d'òbits de la Catedral. Les inscripcions d'aquests anys no es conserven.

6.- El suposem continuador de la notaria de Josep Bealdú (1693-1736). El succeirà Francesc Miró (1740-1773) o Miquel Roig (1740-1785). Lluïsa CASES, *Catàleg dels protocols notariais de Lleida*, Barcelona 1983, pp. 86-87 i 97. A Lleida es documenta entre el 1731 i 1749 l'activitat notarial de Francesc Bonai, parent de Josep Alemany Bonai.

7.- De tamany foli, en paper segellat, tots tenen índex i estan enquadernats en pergamí, com podeu veure en l'apèndix.

8.- Les tres escriptures finals del 1741 tracten de la construcció de la nova església parroquial de Constantí. Estan signades a Constantí (15 de novembre), a Tarragona (22 de novembre) i a Vallmoll (23 de novembre). El rector de Constantí era Antoni Marsal. Al llarg de l'actuació tarragonina, els llaços amb Constantí -on tenia propietats immobiliàries- seran presents en tots els manuals.

9.- El 3 d'abril del 1719 es casaven Josep Alemany Genovès i Josepa Bonai Pallàs, filla de l'apotecari de Lleida -ja difunt-, Jaume, i de Francesca, veïna de Tarragona. AHAT, Catedral, Matrimonis 1696-1717, f. 105.

10.- Casat amb Vicenta Genovès, havia estat negociant i militar.

11.- A Tarragona actuà en el segle XVII (1646-1676) Agustí Alemany, notari públic per autoritats apostòlica i reial, segurament el seu besavi. En l'acta de matrimoni celebrat el 3 de desembre del 1645 a la Catedral consta com a originari de Reus, fill del negociant Josep Alemany i d'Elisabet. La seva muller, Maria Reig, era filla d'un altre negociant de Reus, Gaspar, i d'Elisabet, residents a Tarragona. AHAT, Catedral, Matrimonis 1631-1652, f.136.

Encara coneixem un altre notari de Tarragona emparentat amb Josep Alemany Bonai, el seu oncle Melcior Corbera, qui actuà del 1682 al 1719.

12.- AHAT, Catedral, Matrimonis 1742-1754, f. 51.

13.- Antoni JORDÀ, *Una nova visió de les reformes municipals de Carles III. L'Ajuntament de Tarragona (1760-1808)*, Tarragona 1990, p. 40.

14.- Gaspar Domènec Alemany Vernis (1741-1787), doctor en lleis i regidor de l'ajuntament tarragoní del 1786 al 1787, era fill de Gaspar Alemany Genovès, capità de l'exèrcit i militar com el seu pare (vegeu nota 10), el qual havia contret matrimoni amb Rosa Vernis, filla del doctor en drets, Domènec Vernis el 31 de març del 1732 (AHAT, Catedral, Matrimonis 1717-1742, f-146), i signava testament a Tarragona el 17 de gener del 1782 (AHT, FN T 452, manual testaments 1748-1787, fs. 125-126).

Antoni JORDÀ en el seu llibre *Poder i comerç a la ciutat de Tarragona. S. XVIII*, Tarragona 1988, ps. 284-285, repassa la seva biografia de l'Alemany Vernis: casat el 1762 amb Francesca Massó, natural d'Ulldemolins (filla del metge de Cambrils Pau Massó) un fill seu el sobrevivia només dos anys. Gaspar Ramon Alemany Massó, estudiant de lleis, moria, als 18 anys, l'1 de febrer del 1789

(testament davant del notari de Tarragona Josep Antoni Fàbregas, 30 de gener del mateix any).

15. - AHAT, Catedral, Òbits, volum 2 (1782-1798), f. 177v. La seva muller havia mort el 19 d'agost del 1790, als setanta anys, i fou enterrada al fossar de la Seu (f. 163v).

16.- AHT, FN Tarragona 667, manual 1791, fs. 73-84. Vivia al Portal del Carro o de Sant Magí.

17.- Eren els béns provinents del seu avi Gaspar Alemany Reig, consistents en una masia a Constantí, i 7 jornals d'horta al terme de Tarragona.

18.- Sembla que la intenció inicial era la d'orientar-lo a l'ofici de notari. S'havia compromès en matrimoni amb la fillola del seu oncle, Ignàsia Carbonell Abellà, la qual rebria mil lliures de dot. Obtindrà el títol de Ciutadà honrat de Barcelona.

19.- Es vengueren els béns en pública subhasta i s'obtingueren 1.998 lliures 11 sous 2 diners. L'inventari fou realitzat pel notari Ramon Fàbregas l'1 de juliol del 1791 (AHT, FN T 667, manual 1791, fs. 91-104) i l'encant el dia 24 d'octubre del mateix any (fs. 188-205). A banda dels béns mobles i la casa on vivia, posseïa 4 jornals de vinya-campa-olivera al terme de Vilallonga del Camp.

APÈNDIX

Manuels notariais de Lleida de Josep Alemany Bonai.

LLIBRES COMUNS

Primum manuale

1736, març, 26 - 1736, desembre, 18

Foli. 1-20 fs.

Índex

Enq. Pergamí

Bon estat de conservació

AHT, FNT registre 434

El notari es desplaçà als pobles d'Alguaire, Albesa, Aspa i Corbins.

Primum manuale (sic)

1737, gener, 3 - 1737, desembre, 10

Foli. fs. 21-66

Índex

Enq. Pergamí

Bon estat de conservació

AHT, FNT registre 434

El notari es desplaçà a Almenar, Alguaire, Torrefarrera i Benavent de Segrià.

Primum manuale (sic)

1738, gener, 20 - 1738, desembre, 24

Foli. fs. 67-95

Índex

Enq. Pergamí

Bon estat de conservació

AHT, FNT registre 434

El notari es desplaçà a Almenar, Alguaire, Corbins, Juneda, Menàrguens, i Vilanova de la Barca.

Manuale

1739, gener, 9 - 1739, desembre, 15

Foli. fs. 96-122

Índex

Enq. Pergamí

Bon estat de conservació

AHT, FNT registre 434

El notari es desplaçà a Almenar i Sonadell.

Manuale

1739, desembre, 27 - 1740, desembre, 23

Foli. fs. 123-159

Índex

Enq. Pergamí

Bon estat de conservació

AHT, FNT registre 434

Manuale

1741, gener, 2 - 1741, novembre, 23

Foli. 1-23 fs.

Índex

Enq. Pergamí

Estat regular de conservació

AHT, FNT registre 435

A partir del 15 de novembre escriptura actes a Constantí, Tarragona i Vallmoll. Aquest dia es titula notari de Lleida resident a Tarragona. En el següent manual, del 1742, hi trobem dos actes realitzats a Lleida, en concret el 10 de maig.

CAPÍTOLS MATRIMONIALS

Manual de capítols matrimonials

1737, novembre, 30 - 1751, desembre, 27

Foli. 108 fs

Índex

Enq. Pergamí documental

Bon estat de conservació

AHT, FNT registre 447

Corresponen a Lleida els capítols escripturats entre els anys 1737-1742. En detall el 1737 n'hi ha un a Corbins, el 1739 quatre a Lleida, el 1740 un a Tèrmens, quatre a Lleida i un a Alguaire, el 1741 un a Aspa i un a Lleida, i el 1742 un a Lleida.

GENEALOGIA DE JOSEP ALEMANY BONAI

Josep Alemany == Elisabet
negociant Reus negociant Reus
veí de Tarragona

Gaspar Reig == Elisabet

Agustí Alemany == Maria Reig
notari Reus 1645
veí de Tarragona

Gaspar Alemany Reig == Vicenta Genovès Jaume Bonai == Francesca Pallàs
negociant, militar i apotecari Lleida
prevere de Tarragona

Josep Alemany Genovès == Josepa Bonai Pallàs
notari Tarragona 1710 dr.en drets

Rafael Dalmau==Serafina Betriu

JOSEP ALEMANY BONAI == Ignàsia Dalmau Betriu
notari Lleida i Tarragona 1746 mor el 1790
mor el 1791

Article publicat a la revista URTX (Tàrrrega), núm. 12 (1999), p. 159-164